

مقاله کوتاه

اولین گزارش از کنه‌های خانواده (*Adamystidae* (Acari: Prostigmata) برای فون ایران

غلامرضا بیضاوی*، هادی استوان

گروه حشره‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس، مرودشت، ایران

مصطفی حقانی

گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، ایران

ادوارد. آ. اوکرمین

انستیتو تحقیقات گیاهی، کویینزود، پرتوریا، آفریقای جنوبی

چکیده

طی بررسی‌هایی که بین سالهای ۱۳۸۸-۱۳۸۹ برای جمع‌آوری و شناسایی کنه‌های زیرراسته Prostigmata در بخش کامفیروز جنوبی استان فارس صورت گرفت، گونه جدیدی از کنه‌های جنس *Adamystis* Cunliffe, 1957 متعلق به خانواده *Adamystidae* جمع‌آوری و شناسایی شد. این اولین گزارش از کنه‌های این خانواده و جنس در ایران است.

واژه‌های کلیدی: کنه، *Adamystis*، *Adamystidae*، *Prostigmata*، ایران

مقدمه

Cunliffe در سال ۱۹۵۷ برای اولین بار جنس *Adamystis* را بر اساس تشابه در کتوتاکسی سطح پشتی در زیرخانواده‌ی *Adamystinae* و خانواده‌ی *Anystidae* توصیف نمود. سپس Coineau در سال ۱۹۷۴ خانواده‌ی *Saxidromidae* را در رده بندی کنه‌ها وارد نموده و زیر خانواده‌ی *Adamystinae* را به این تاکسون جدید انتقال داد. سپس همین محقق نام

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: Beyzavi.reza@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۲/۲۴، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۶/۷

خانواده‌ی Saxidromidae را به Adamystidae تغییر داد (Ueckermann, 1989) و در نهایت Coineau *et al.* (2006) دو خانواده‌ی مستقل با نام‌های Adamystidae با یک جنس و چهارده گونه و Saxidromidae با سه جنس و شش گونه را در دو خانواده‌ی متفاوت قرار دادند. Fuangarworn & Lekprayoon (2010) در کشور تایلند علاوه بر توصیف یک گونه جدید از جنس *Adamystis*، کلید تشخیص گونه‌های این دو خانواده در دنیا ارائه دادند. لازم به ذکر است که در پژوهش نامبرده کلید شناسایی به تبعیت از تقسیم بندی Coineau *et al.* (2006) نوشته نشده و تمامی جنس‌ها و گونه‌ها در قالب یک خانواده (Adamystidae) ارائه شده‌اند. کنه‌های خانواده‌ی Adamystidae متعلق به زیرراسته‌ی Prostigmata می‌باشند و شکارگرانی با حرکات سریع و زندگی آزاد هستند. دارای یک صفحه پشتی هستند که ممکن است صاف یا مشبک باشد و این صفحه می‌تواند تمام سطح پشتی را پوشش دهد یا بخش-هایی از آن را بپوشاند. دماغه (Naso) در این کنه‌ها رشد یافته و موهای بوترییدی Vi روی آن قرار دارد. کلیسرها آزاد، دارای یک یا دو مو و قاعده کلیسر متورم و درانتها چنگک مانند است. انگشت متحرک کلیسر از انگشت ثابت کوچکتر بوده و در برخی از گونه‌ها صاف و در برخی دنداندار می‌باشد. پالپ‌ها مستقیم و بدون زائده شست ناخن و چهار بندی است. پیش‌ران پاها مجاور و به هم پیوسته بوده و پنجه پا دارای ناخن است که این ناخن در برخی گونه‌ها ممکن است دوشاخه باشد. مراحل زندگی شامل تخم، لارو، پروتونمف، دئوتونمف، تریتونمف و کنه بالغ است. ماده‌های بالغ دو جفت برجستگی جنسی دارند و نرها دارای ژنیتالیای داخلی می‌باشند که به واسطه این اندام به راحتی از ماده‌ها قابل تشخیص هستند (Walter *et al.*, 2009).

مواد و روش‌ها

در تحقیقی طی سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ مناطقی در منطقه کامفیروز جنوبی به صورت تصادفی انتخاب و نمونه برداری از خاک و خاک برگ در سطح سایه‌انداز درختان بلوط و پسته وحشی (بنه) انجام شد. مشخصات محل‌های نمونه برداری نوشته شده و نمونه‌ها در پلاستیک‌های تیره رنگ ریخته و به آزمایشگاه انتقال داده شد و در کیف برلز به مدت دو روز تا یک هفته قرار داده شدند. سپس با استفاده از استریومیکروسکوپ کنه‌ها جداسازی و پس از شفاف شدن در لاکتوفنل با استفاده از مایع هویر اسلایدهای میکروسکوپی تهیه و پس از خشک شدن در آون با دمای ۴۵ درجه سلسیوس به مدت حداقل هفت روز، با استفاده از منابع موجود شناسایی صورت گرفت. تأیید نهایی کنه‌های شناسایی شده توسط نویسنده چهارم صورت گرفته است. نمونه کنه مورد نظر در موزه‌ی حشره‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات فارس نگهداری می‌شود.

نتایج

در این تحقیق که به منظور جمع آوری و شناسایی کنه‌های زیرراسته Prostigmata در بخش کامفیروز جنوبی استان فارس صورت گرفت، گونه جدیدی از کنه‌های جنس *Adamystis* متعلق به خانواده Adamystidae جمع آوری و شناسایی شد. این اولین گزارش از وجود این خانواده و این جنس برای فون کنه‌های ایران است. مهم‌ترین صفاتی که این گونه جدید را از سایرگونه‌ها جدا می‌کند عبارتند از:

ناحیه Subcapitulum در کنه ماده دارای چهار جفت مو، کلیسر دارای دو مو، پالپ چهار بندی، صفحه پشتی مشبک و بزرگ به نحوی که کل سطح پشتی را میپوشاند. این گونه فاقد ساختارهای چشم مانند و واکوئل است. صفحه پس‌پایی مشبک بوده و با هم ادغام شده و فضای بین پیش‌ران‌ها را می‌پوشاند. به علاوه رنگ طبیعی این گونه در طبیعت بنفش رنگ است. لازم به ذکر است که در تمامی منابع مورد بررسی رنگ افراد این خانواده قرمز ذکر شده است (شکل ۱). توصیف کامل این گونه به صورت مقاله مجزایی به چاپ خواهد رسید.

شکل ۱- مشخصات ظاهری کنه *Adamystis* n.sp. (الف) سطح شکمی کنه ماده، (ب) سطح شکمی کنه نر (عکس‌ها اصلی)

منابع

Coineau, Y., Theron, P.D. & Fernandez, N. 2006. Parades et dimorphismes sexuels compares chez deux nouveaux genres de Saxidromidae (Acari, Alycina) d'Afrique du Sud. *Acarologia*, 46, 1-2: 65-87.

- Fuangularworn, M. & Lekprayoon, C. 2010. *Adamystis thailandensis* sp. nov. (Acari: Prostigmata: Adamystidae), a new species of soil mites from Thailand with a key to world species of Adamystidae. *Zootaxa*, 2649: 61-68
- Walter, D.E., Lindquist, E.E., Smith, I.M., Cook, D.R. & Krantz, G.W. 2009. Order Trombidiformes, pp. 252–253, *In*: Krantz, G.W. & Walter, D.E. (Eds.), *A Manual of Acarology* (3rd ed.). Texas Tech University Press, Texas,.
- Ueckermann, E.A. 1989. A revision of the family Adamystidae Cunliffe (Acari: Prostigmata). *Phytophylactica*, 21: 227-240.

Archive of SID